

Ge nyexade socionomer en rimlig chans

Jag följer gärna mina studenter väg ut i arbetslivet. Men nu är jag allvarligt oroad över de arbetsförhållanden de möter. Om inte lärosäten och arbetsgivare kan samarbeta för hög kvalitet och en hållbar arbetssituation riskerar vi att stå utan kompetent personal för nödvändiga samhällsfunktioner.

Text: Cecilia Jonsson | [Prenumerera](#) | Debatt i SocialPolitik nr 1 2016

Som lektor i socialt arbete har jag förmånen att träffa engagerade, vetgiriga, smarta och hårt arbetande socionomstudenter. Jag är glad över att också följa några av dem på deras väg ut i arbetslivet. Men, på sistone har deras berättelser gjort mig bekymrad. Strax innan jul träffade jag de före detta studenterna, vi kan kalla dem Anna, Lisa och Sara. De har hunnit jobba några år efter examen och vi ses med jämna mellanrum för att prata om livet, och givetvis arbetslivet.

Gemensamt har de goda studieresultat, hög arbetskapacitet, social kompetens och professionellt förhållningssätt – och att de från början fick de jobb de ville ha. En ytterligare gemensam faktor är, dessvärre, deras likartade erfarenheter och uppfattningar om arbetssituationen. De skiljer sig i ålder, tidigare yrkeserfarenhet och de arbetar för olika arbetsgivare – kommuner och landsting.

Till en början var de alla tre nöjda och Sara beskrev sin första tid som socionom "som en dröm som gått i uppfyllelse". Enligt kollegor och klienter gjorde hon ett bra jobb, var omtyckt och efterfrågad. Snabbt upptäckte arbetsgivare och kollegor hennes höga arbetskapacitet och hon fick mer och mer ansvar.

Men drömmen förvandlades till en mardröm med arbetsdagar som

sträckte sig sent inpå kvällarna, ett orimligt antal klienter och ingen att fråga om råd. Snarlika erfarenheter gjorde Lisa och Anna. De arbetade hårt, med den lust, energi och vilja att lära och göra ett bra jobb som nyutexaminerade ofta har.

Men trots hög arbetskapacitet lämnade de ändå arbetsdagen med högar av ärenden som bara växte. Känslan av otillräcklighet började bita sig fast. En känsla som till sist blev övermäktig.

För Sara och Lisa ledde deras första jobb som socionomer till sjukskrivning. Anna sade upp sig och arbetar nu i en helt annan bransch och har svårt att se vad som skulle kunna få henne tillbaka till socionomyrket.

Saras, Annas och Lisas erfarenheter av arbetsbelastning, orimligt ansvar i svåra ärenden i relation till deras ännu korta erfarenhet inom yrket, brist på handledning och dåligt fungerande organisationer är tyvärr inte ovanliga. Snarare tvärtom visar forskning.

Deras personliga erfarenheter stämmer väl överens med resultaten i flera undersökningar. Som exempel kan Pia Thams studie om arbetssituationen för socialsekreterare inom barn- och ungdomsvård nämnas, liksom AFA Försäkringars studie av anställda inom socialt arbete i kommuner och landsting.

Socionomernas dåliga arbetsförhållanden tar inte bara knäcken på delar av yrkeskåren, individer som investerat tid och pengar i en längre akademisk utbildning. Detta är i sig skäl nog att genomföra genomgripande förändringar. Men de genererar också rykten om arbetsförhållandena, vilket i förlängningen riskerar att ge minskat söktryck till utbildningarna. Något som på sikt kan leda till allvarlig brist på kompetent personal i för samhället nödvändiga funktioner.

Som lektor i socialt arbete var jag inte helt ovetande om socionomernas arbetssituation. Den är en del i den pågående diskussionen om hur utbildningen kan förbättras för att bättra passa den praktik som möter de nyutexaminerade studenterna. Jag uppfattar en vilja att diskutera förändringar i

utbildningen i dialog med studenters blivande arbetsgivare. En av anledningarna till att jag gärna följer studenterna är just för att kunna förändra och förbättra utbildningen.

Men utifrån Sara, Anna och Lisas erfarenheter förstår jag att det spelar mindre roll hur bra utbildningen är, om de nyutexaminerade socionomerna inte ges rimliga arbetsvillkor med förutsättningar att genomföra sina arbetsuppgifter. Om inte de här tre klarar arbetslivet har jag svårt att se vilka egenskaper, kunskaper och erfarenheter som krävs för att socionomer ska kunna genomföra ett gott arbete med hälsan i behåll.

Jag vill på examensdagen kunna önska studenterna lycka till i arbetslivet – att de ska få ett stimulerande jobb som ger lön för mödan. Inte med förutsättningarna att de ska ut i en hård arbetsdjungel där det gäller att härda ut så länge man orkar. Låt 2016 bli året när akademien och arbetsgivarna på allvar samarbetar för hög utbildningskvalité och en hållbar arbetssituation.

Cecilia Jonsson, fil dr och lektor i socialt arbete vid Linnéuniversitetet i Växjö.